
Arbeidsmiljøloven gjelder også for leger

FRA FORENINGEN

AARSETH HP

Arbeidstilsynet har vurdert hvorvidt allmennlegenes legevaktteneste faller inn under arbeidsmiljølovensbestemmelser om arbeidstid. Spørsmålet har vært vurdert både i relasjon til privatpraktiserende leger og tilfastlønnede kommuneleger.

Særavtalen mellom Kommunenes Sentralforbund og Legeforeningen slår fast at leger ansees som ansatt i deltidsstilling i samsvar med vaktplan når de deltar i kommunalt organisert legevakt. Det har vært hevdet at leger i slik tjenesteomfattes av unntaksbestemmelsene i arbeidsmiljølovens §41 som sier at arbeid av ledende art og arbeid av andre som haren særlig selvstendig stilling innen virksomheten, er unntatt fra arbeidstidsbestemmelsene. Arbeidstilsynet er imidlertid, under tvil, kommet til at arbeidet ikke kan karakteriseres som å være av ledende art og heller ikke utført i en selvstendig stilling på den måten at legen selv kan vurdere og avgjøre behovet for egen arbeidsinnsats.

Arbeidstilsynets vedtak har vært klaget inn til Kommunal- og regionaldepartementet som opprettholder Arbeidstilsynets vedtak. Det legges til grunn at selv om legevaktlegen i stor grad har frihet til faglige vurderinger, må legen følge utferdigede instruksjoner for behandlingsmåter for ulykker eller spesielle sykdommer, slik at denne friheten ikke er ubegrenset.

Selv om vi vet at arbeidsmiljølovens bestemmelser ikke kan etterleves i den praktiske hverdag rundt omkring i våre kommuner, må vi ta avgjørelsen til etterretning. Den støtter også opp under Legeforeningens ønske om å ivareta behovet for øyeblikkelig hjelp utenom vanlig kontortid i bemannede legevaktsentraler som betjener større vaktområder. Selv i vårt grågrendte land vil det bare unntaksvis være nødvendig å opprettholde den tradisjonelle kommunale legevakten. Forsøksordningen som nå skal iverksettes i Nord-Trøndelag, er i så måte meget interessant.

Også for sykehusleger gjelder arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser. Arbeidstilsynet har ved noen anledninger anmeldt sykehuseier for ulovlig bruk av overtid. Til tross for at samme politikammer nettopp hadde utferdiget store bøter overfor private arbeidsgivere for langt mer beskjeden overskridelse av overtidsbestemmelsene, ble anmeldelsen mot sykehusene henlagt.

Legeforeningen har i den forbindelse henvendt seg til Riksadvokaten og til Kommunal- og regionaldepartementet. Begge instanser bekrefter at arbeidsmiljølovens bestemmelser skal ivaretas på samme måte overfor offentlige som private arbeidsgivere. Riksadvokaten har i rundskriv om arbeidsmiljøkriminalitet gitt nye direktiver om etterforskning og påtalemessige vurderinger i forbindelse med brudd på arbeidsmiljøloven. Dette rundskrivet er av ny dato, og de tilfeller Legeforeningen har lagt til grunn for sin henvendelse, hadde funnet sted tidligere. Riksadvokatene vil på hensiktsmessig måte følge med på at rundskrivets direktiver blir fulgt og har den tilsiktede virkning.

Selv om Legeforeningen i særavtalen for sykehusleger aksepterer at det enkelte medlem frivillig kan påta seg forlenget arbeidstid og også samtykke til utvidet overtid, betyr det ikke at vi vil ha arbeidsmiljølovens bestemmelsestilsidesatt. Stikkordet er frivillighet. Derfor har vi også motsatt oss at ny lov om helsepersonell skal inneholde en mulighet for å beordre helsepersonell uavhengig av arbeidsmiljølovens bestemmelser. Vi er redd for at en slik beordringsmulighet vil bli misbrukt av arbeidsgiver. Vi har også til gode å se at pasienter ikke får nødvendig behandling på grunn av at leger påberoper seg arbeidsmiljølovens bestemmelser. Det er vanligvis helt andre forhold som begrenser behandlingstilbudet.

Hans Petter Aarseth
president

Publisert: 20. september 1998. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 8. februar 2026.